

et falli cum homines sint, præsertim cum ex puro Dei verbo libros quos volunt admittunt, quos volunt rejiciunt; deinde, cum tam multa in suis libris commentantur circa intelligentiam Scripturæ, et circa impugnationem catholicorum, et cum Ecclesiam non audiunt, nec subijci volunt Petro, inde innotescit quod præcipit purum Dei verbum, vel ea dicunt ut homines, vel ut Deus, non ut Deus ut de se patet. Si ut homines, ergo in his, quæ contra catholicos dicunt, credendi non sunt. Nos ergo respondemus Ecclesiam Dei, ejusque caput Romanum Pontificem posse considerari, vel ex propriis, vel ex his, quæ habent ex assistentia Spiritus Sancti, et promissione Christi infallibili. Primo modo auctoritas ejus humana est, et fallibilis, et comprehensa sub illa universali: Omnis homo mendax: sicut etiam prophetæ et canonici scriptores deficere poterant ut homines, non prout regebantur a Spiritu Sancto. Secundo autem modo non potest Ecclesia deficere, nec modo humano operatur, sed Spiritu divino juxta promissionem factam Petro: *Non deficiet fides tua*, et Ecclesiæ fundatæ supra Petrum, quod: *Portæ inferi non prævalebunt adversus eam*; et quod Ecclesia: *Est columna et firmamentum veritatis*: et quia: *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem*, Jo. XVI, ergo excludet omnem falsitatem, scilicet in pertinentibus ad fidem, et salutem: quam assistentiam Spiritus Sancti cognoverunt Apostoli in Concilio congregati, Actorum xv, cum dixerunt: *Visum est Spiritui Sancto et nobis, etc.* ergo quod videtur Ecclesiæ, non videtur solum hominibus, sed etiam Spiritui Sancto. Ad confirmationem respondetur, nos credere Ecclesiam esse visibilem, non quia credamus aliquid ut visibile cum fides sit de non visis, sed cum in re

visibili qualis est collectio hominum, ex quibus Ecclesia constat, et ejus caput, qui est homo visibilis, non solum habere naturalem et politicam auctoritatem, sed supernaturalem gubernationem et assistentiam Spiritus Sancti et gratias Sacramentorum, et similia multa invisibilia, sine quibus Ecclesia non constat, licet homines, qui Ecclesiam componunt, aliquid visibile sint; sicut credimus de Christo, quod sit homo visibilis, licet non visibilitatem credamus, sed quod illud visibile unitum sit divinitati invisibili. Et Sacramenta sunt signa sensibilia et tamen credimus esse Sacramenta, et invisibilem habere virtutem.

DISPUTATIO II.

DE SCIENTIA THEOLOGICÆ.

ARTICULUS PRIMUS.

Quomodo inter se comparentur fides, theologia, et sacra doctrina, et loquatur Div. Thomas.

I. Primum quod se offert investigandum circa scientiam theologiæ, est id quod pertinet ad ejus necessitatem, de qua agit Div. Thomas in hac quæstione articulo primo, sub nomine sacre doctrinæ. Cum autem theologia sit cognitio, quæ ratiocinatur de Deo, oportet concurrere ad ipsam aliquam cognitionem per modum principiorum, et ex eis aliam cognitionem educi per modum conclusionis, sicut in omni scientia, et in omni cognitione probativa requiruntur principia, ex quibus per consequentiam infertur conclusio. Est autem differentia inter theologiam naturalem, quæ est metaphysica, et theologiam christianam, quod in

theologia naturali quidquid cognoscitur de Deo, se habet per modum conclusionis, et non per modum principii; sed effectus Dei, et creaturæ se habent per modum principii, eo quod non possumus naturali scientia ad Deum assurgere, nisi ex creaturis, juxta quod dicit Apostolus, Roman 1: *Quod invisibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur*. At vero theologia christiana ita agit de Deo, et veritatibus divinis quod pro principiis assumit, non creaturas, sed ipsum Deum, et veritates divinas, ex quibus ratiocinando procedat. Unde necesse est, quod in ista vita procedat theologia ex creditis; quia de Deo in se ipso non possumus cognoscere aliquid, nisi per revelationem divinam, et non ex creaturis: de Deo autem in se, solum datur duplex revelatio, scilicet per visionem claram in patria, et per obscuram, qualis est fides in via. Ex fide ergo sumit principia theologia pro hac vita, ad inferendum suas conclusiones, et ratiocinandum de Deo, ita quod fides respicit immediate revelata, theologia autem illata ex illis, quæ dicuntur revelata mediate, seu virtualiter.

II. Ex his colligitur, quomodo inter se comparentur fides, theologia, et sacra doctrina. Nomine enim doctrinæ, ut dicitur 1 poster. c. 1, et explicatur ibi a D. Thoma, lectione 1, intelligitur quæcumque cognitio probativa, quæ in docente nominatur doctrina, in addiscente vero disciplina. Unde ad rationem doctrinæ requiritur id quod ad probativam cognitionem, scilicet aliquid per modum principii inferentis, seu probantis, et aliquid per modum conclusionis illatæ, et probatæ. Unde patet, quo nomine sacre doctrinæ intelligitur cognitio probativa ex revelatis, hæc enim dicitur cognitio sacra; et ita quæ per cognitionem revelatam probantur, nomine sacre

doctrinæ intelliguntur, sive probatio fiat probabiliter, sive scientifice ab hoc enim abstrahit.

III. Nomen autem fidei proprie non intelligitur cognitio probativa, quæ nomine doctrinæ appellatur, quæ enim fide tenentur, non probantur, sed revelantur a Deo, et testimonio ejus, atque auctoritate tenentur, juxta illud Matthæi: *xvi Quia caro, et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cælis est*; et ita fides respicit ea quæ formaliter, et immediate revelata sunt. Nomine vero theologiæ intelligimus, non solum doctrinam probativam in communi, sed proprie, et in rigore scientiam ratiocinatam de Deo, ex his quæ revelata sunt. Et ita respicit ea quæ sunt virtualiter, et mediate revelata, id est, ex formaliter revelatis deducta.

IV. Sic ergo comparantur hæc tria fides, theologia, doctrina sacra, quod fides dicit cognitionem circa res divinas, ut immediate revelatas obscure, et sic præbet principia theologiæ, et comparatur ad ipsam, sicut lumen principiorum ad scientias naturales. Theologia autem est cognitio scientifica, seu certa, procedens ex formaliter revelatis, et inferens ea quæ immediate, et virtualiter revelata dicuntur, tamquam deducta, et connexa cum revelatis formaliter. Sacra autem doctrina dicit quæcumque cognitionem probativam ex revelatis a Deo, etiam probabiliter, quamvis communi usu loquentium sumatur pro doctrina probativa certo et scientifice, et sic est idem quod theologia.

V. Ex his elicies, quid nomine sacre doctrinæ intelligat D. Thomas articulo primo, cum inquit, an sit necessaria præter philosophicas disciplinas. Intelligit enim nomine doctrinæ sacre cognitionem probativam, et illativam conclusionum ex creditis, per fidem, sed nomine doe-

trinæ eam nominat, non scientiæ, seu theologiæ, quia postea de ipsa probaturus est quod sit scientia in articulos secundo. Unde non debebat supponere, quod postea debebat inquirere, sed nomine generico doctrinæ usus est, ut universaliori modo probaret necessitatem theologiæ ex genere suo. Quod vero nomine doctrinæ intellexerit cognitionem pertinentem ad theologiam constat, tum quia eam doctrinam, quam dicit necessariam, appellat scientiam in argumento, sed contra ibi dicit: « Et aliam scientiam esse divinitus inspiratam, » et in solutione ad II, ibi: « De eisdem rebus aliam scientiam tractare secundum quod cognoscuntur lumine divinæ revelationis, » tum quia alias diminutus fuisset D. Thomas in quæstione in qua agit de theologia, et non de fide nec de aliquo abstracte a fide et theologia prætermittere necessitatem theologiæ, et agere de necessitate fidei, de qua acturus est suo loco, id est, 2-2, q. II, ar. III. Nec obstat, quod ratio D. Thomæ probat esse omnibus necessariam cognitionem finis ultimi, quæ utique non per probationem habetur aut scientiam, sed per fidem, unde ergo infert S. Thomas necessariam esse theologiam, quia necessaria est cognitio finis ultimi. Ad hoc enim sufficit cognitio revelata per fidem, et ratio id probat; quia theologia non est omnibus necessaria ad salutem, sed sufficit fides, ratio autem D. Thomæ probat de necessaria ad salutem. Respondetur D. Thomam compendio, et virtualiter probasse necessitatem theologiæ, ut est doctrina, ostendendo necessitatem cognoscendi veritatem supernaturalem, quæ non potest attingi per philosophicas disciplinas, nam hoc ipso, quod nobis necessaria est aliqua veritas revelata, necessaria erit aliqua probatio; et discursus circa illam, alias non posset de-

clarari, nec defendi. Hoc ergo tamquam per se notum et facile reliquit D. Thomas et solum probavit primum, in quo est difficultas, scilicet quod talis veritas revelata formaliter sit necessaria, inde enim probavit, quod etiam virtualiter revelata erit, necessaria. seu utilis. Ad rationem dicitur theologiam non esse præcise necessariam ad salutem, sed ad declarandam et defendendam fidem, quæ est necessaria ad salutem. Itaque ex necessitate fidei simpliciter probatur utilitas theologiæ, et necessitas, non pro singulis eodem modo, sed pro communitate, et pro omnibus suo modo. Requiritur enim theologia pro omnibus, sed non ut existat in omnibus, sed in sapientibus, ut existens in aliis, ut dirigatur a sapientibus, sicut pro omnibus requiritur gubernatio principis, in eo architectonice, in aliis ministerialiter, et ut in regulatis.

ARTICULUS II.

An requiratur ad theologiam fides supernaturalis.

I. Supponendum est ex 2-2, in materia de fide, quod de rebus divinis et supernaturalibus possumus habere fidem, non solum infusam et supernaturalem, sed etiam acquisitam et humanam, quia possumus credere rebus divinis propter motivum aliquod humanum acquisitum, sicut contingit in hæretico, qui discredendo aliquem articulum fidei, reliquos articulos credit fide humana, seu acquisita, quia non ininititur motivo divino, prout a Deo proponitur infallibiliter mediante Ecclesia, sed prout sibi videtur ex iudicio proprio, quod est fallibile; sufficit autem ad fallibilitatem assensus, quod ex aliqua parte v. g. ex parte proponentis possit dubitare

de certitudine rei propositæ. Similiter potest aliquis credere rebus divinis, et supernaturalibus, non quia Deus dixit quem non videt, sed quia sic accepit a parentibus, vel audivit a sapientibus, quos videt, et tunc credit propter motivum naturale, scilicet auctoritatem humanam. Inquirimus ergo, an sufficiat ad veram theologiam cognitio rerum supernaturalium, habita per fidem humanam acquisitam, an vero requiratur habita per fidem infusam: ita ut illa amissa, amittatur theologia. In hac difficultate est sententia p. Vasquez circa articulum primum, in dubitatione textus et disp. V, cap. IV, quod ad theologiam non requiritur assensus fidei supernaturalis, et infusæ, sed quod est scientia acquisita ex articulis humana fide creditis. Fundamentum potest esse triplex. Primo, quia in hæretico non manet fides supernaturalis, et tamen manet vera theologia, ergo theologia ex sua formali ratione non dependet a fide infusa. Majorem admittimus, et minor constat, quia assensus hæretici circa conclusiones theologicas non est opinativus, cum sine formidine assentiatur sicut antea, ergo non pertinet ille habitus ad opinionem, ergo est certus, et scientificus, sicut antea. Confirmatur quia ex sola amissione fidei supernaturalis non potest destrui theologia, quæ erat in homine fidei, si quidem infidelitas non opponitur theologiæ, sed fidei, et similiter si hæreticus fiat fidelis sine alia mutatione intrinseca, habet theologiam sicut antea, ergo ille habitus theologiæ manet idem in hæretico, qui erat in homine fidei. Antecedens probatur, quia theologia non sequitur naturaliter ad fidem, sed per discursum acquiritur, ergo ex eo præcise quod tollatur fides, non destruitur habitus theologiæ, quia illi non opponitur infidelitas. Similiter restituta fide non im-

mediate, et naturaliter sequitur habitus theologiæ, et tamen ille, qui ante in hæresi habebat theologiam, vere manet theologus, ergo signum est, quod habitus theologiæ non fuerat amissus, si dicatur, quod in hæretico manet habitus theologiæ, quantum ad qualitatem, et entitatem, sed non quantum ad statum, et denominationem scientiæ. Contra est. Tum quia jam theologia secundum essentiam, et essentialem certitudinem non pendeat a fide infusa, vel si dependet, mutabit essentialem rationem, cum illa certitudo mutetur; tum etiam, quia hæreticus mediante theologia elicit assensum circa conclusiones, quas non negat, ergo habet exercitium ille habitus sicut antea, ergo oportet assignare habitum tali assensui, non opinativum, quia assentitur sicut ante, ergo scientificum, et sic frustra dicitur manere habitum quoad entitatem, et non quoad statum, cum difficultas currat in ipso actu, in quo non possumus hoc distinguere.

II. Secundum fundamentum est, quia theologia nostra est scientia naturalis, et acquisita, ut infra ostendemus, ergo oportet, quod ratio ejus formalis sit acquisita, et naturalis, sed ratio formalis scientiæ sumitur ex principiis, ergo principia theologiæ non sunt res creditæ per fidem infusam, et supernaturalem, sed per fidem acquisitam, et naturalem, qua possumus uti cum volumus, ad fidem autem infusam indigemus auxilio supernaturali, quo utique non indigemus ad theologizandum. Confirmatur, quia habitus principiorum causant in nobis habitum scientiæ. Fides autem supernaturalis non causat theologiam, ergo non est habitus principiorum respectu illius. Major est certa, quia assensus conclusionis deducitur ex lumine principiorum, in quo radicatur tamquam in seminario scien-

tiarum. Minor probatur, quia habitus supernaturales non causant in nobis habitus naturales, neque sunt radix illorum, theologia autem est habitus naturalis, ergo non radica- tur in fide infusa.

III. Tertium fundamentum est, quia theologia nostra est per se subalternata scientiæ beatæ, fidem autem solum requirit pro statu, in quo non continuatur suæ subalternanti, ergo fides non deseruit, ut præbens principia per se theologiæ, sed ut supponens illa, sicut etiam in aliis scientiis subalternatis quamdiu non continuantur subalternantibus utuntur principiis suis, ut creditis, et præsuppositis in altiori scientia, ad hoc autem sufficit quæcumque fides, quia sufficit præsupponi, quod dantur talia principia, ergo non est necesse ad theologiam ponere fidem supernaturalem, sed sufficit illa fides, quæ præsupponat dari talia principia supernaturalia in superiori scientia beatorum.

IV. Opposita sententia omnino tenenda est, quod scilicet vera theologia requirat pro principiis ea quæ sunt credita per fidem infusam, nec possunt ullo modo comparari inter se theologia hæretica, et theologia catholica etiam in his quæ hæreticus non negat. De hac sententia videri potest magister Navarrete hic, contr. II, et magister Gonzalez, disp. I, concl. II, et est communis inter auctores, præsertim Thomistas. Deducitur primo ex D. Thoma, qui in hac quæstione, articulo V, comparans certitudinem hujus scientiæ cum aliis, dicit: « Quod aliæ scientiæ certitudinem habent ex naturali lumine rationis humanæ, quæ potest errare, hæc autem certitudinem habet ex lumine divinæ scientiæ, quæ decipi non potest. » Et articulo IV docet: « Theologiam extendi ad diversas scientias philosophicas propter rationem commu-

nem, prout sunt divino lumine cognoscibiles, » ergo ratio formalis theologiæ sumitur ex lumine divino, habente talem certitudinem, quod errare non potest, hoc autem solum convenit fidei divinæ infusæ, fides enim acquisita innititur principio, et motivo fallibili, ergo non potest theologia in illo fundari. Deducitur secundo ex eodem Div. Thoma, qui in hoc articulo secundo in argumento, sed contra docet ex D. Augustino: « Theologiam esse scientiam, qua fides saluberrima gignitur, nutritur, defenditur, roboratur. » Et ibidem docet theologiam nostram subordinari scientiæ Dei, et beatorum, in quibus habet suam infallibilitatem, et sic inniti principiis notis lumine superioris scientiæ; sed theologia, quæ innititur fidei acquisitæ, qualis est in hæretico ex proprio arbitrio, non potest defendere, aut roborare fidem catholicam, quia in modo procedendi opponitur regulæ catholicæ fidei; similiter cum innitatur fidei aquisitæ motivo fallibili, et creato non potest per se subordinari, et continuari lumini divino, quod est omnino infallibile, ergo theologia nostra non potest accipere principia ex fide acquisita.

V. Deducitur tertio ex ratione, quia variatio certitudinis, et incertitudinis circa principia alicujus scientiæ non potest non variare talem scientiam, et corrumpere: ex principiis enim incertis solum potest deduci habitus opinativus, ut pote incertus, ex principiis autem certis per bonam consequentiam deducitur cognitio certa, et scientifica, quæ non est opinativa, sed theologia nostra in catholico deducit conclusiones ex fide catholica, quæ omnino est certa, in hæretico autem non est fides catholica, sed acquisita, quæ incerta est, ergo tales cognitiones theologicæ plusquam

specie differunt. Consequens est nota, et minor est certa. Major autem ex eo constat, quia certitudo principiorum, et incertitudo non potest non communicari conclusionibus, si quidem totum lumen et probatio, seu manifestatio conclusionum ex principiis desumitur: lumen autem certum quale est fidei divinæ, et lumen incertum, quale est fides acquisita differunt plusquam specie, præsertim cum fides infusa sit supernaturalis ordinis, ista ordinis naturalis, ergo scientia, quæ innititur uni et alteri debet distingui inter se plusquam specie. Nec dici potest, quod etiam theologia fidelium non innititur fidei infusæ, sed solum acquisitæ, quia communiter ad theologizandum non recordamur fidei infusæ, neque elicimus actum illius. Respondetur enim quod licet non semper actu credamus fide infusa quando theologizamus, præsuppositive tamen, et virtualiter fide infusa credimus, quia adhæsiōne, et certitudine in nobis manente, ex rebus creditis per fidem procedimus ad conclusiones, et sæpe etiam eas reducimus ad loca Scripturæ, vel definitiones Ecclesiæ, quas per fidem infusam actu credimus. Quod si nec actualiter, nec præsuppositive credimus fide infusa, hoc ipso non procedimus theologice, quia nec certo, et infallibiliter: quando autem sic procedimus, ut reducere possimus probationes ad fidem infusam, et supernaturalem licet actu non credamus, certo procedimus, sin minus incerto, et opinative.

VI. Ad primum fundamentum in principio positum negatur minor, et ad probationem respondetur assensum theologicum hæretici esse opinativum ex intrinseca ratione sua, et motivo formali, licet non sentiat formidinem in illo assensu propter adhæsiōnem pertinacem ad propriam sententiam, non enim

ipse credit rebus illis fidei quas non negat ex motivo infallibili, et universali, sicut fides catholica, sed ex proprio arbitrio, quia sic sibi videtur acceptandum unum, et rejiciendum aliud. Unde etiam in his, quæ non discredunt non habet firmiter motivum quam proprium arbitrium, et proprium sensum, quod totum ab intrinseco est fallibile, licet ex adhæsiōne, et pertinacia ad suum proprium sensum, et arbitrium sine illa formidine, videatur sibi assentiri, sive his quæ credit, sive his quæ discredunt.

VII. Ad confirmationem respondetur aliquos juxta solutionem ibi assignatam sentire, quod in hæretico non corrumpitur habitus theologiæ essentialiter, et intrinsece, sed quoad statum, et denominationem, de quo videri potest magister Navarrete hic contr. III, §. II, ad V et VI. Sed oppositum tenendum est, quia mutatio scientiæ ex parte principiorum penes certitudinem, et incertitudinem, supernaturale, vel naturale lumen, est mutatio essentialis; et intrinseca, et non solum quoad statum accidentalem, quia est mutatio in ratione formali, et specifica, quæ desumitur ex diverso lumine principiorum. Unde non potest manere habitus theologiæ entitative, sicut cadaver, quod veniente forma vivificatur. Nam theologia non est aliquid in substantia sua constans ex materia, et forma, sed qualitas quædam, quæ admissa ratione essentiali specifica corrumpitur totaliter sicut calor sublata ratione ejus intrinseca desinit totaliter. Illa autem similitudo cadaveris in fide mortua, et similibus tenet, quando destruitur in eis aliquis ordo accidentalis superadditus perficiens, et quasi vivificans, sicut in fide ordo ad charitatem, qui accidentalis est, et statum perfectionis, et ordinem ad finem ei præbet. Unde

non est simile de virtutibus acquisitis, quia remota prudentia a qua diriguntur adhuc potest manere virtus acquisita quoad entitatem habitus, licet non quoad statum virtutis. Dicitur enim, quod hoc ideo est, quia prudentia non præbet finem, et rationem formalem virtutibus, sed determinat, et applicat electionem medii hic et nunc in particulari, quod non pertinet ad rationem formalem, sed ad exercitium virtutis, sicut influxus logicæ se habet ad scientias. Esset autem simile si mutarentur principia practica virtutum a quibus deducuntur v. g. syndæresis, ea enim mutata omnino mutarentur virtutes. Sic variatis principiiis scientiarum omnino variatur essentialis earum ratio, et non solum status. Unde potius admitterem, quod ablata fide in hæretico manent saltem ad breve tempus duo habitus theologiæ, specie diversi, alter qui prius erat ex fide catholica genitus, et non statim corrumpitur ex ablatione fidei, alter qui ab hæretico generatur ex fide acquisita qua solum credit, quam quod admitterem unam, et eandem theologiam deservire catholico, et hæretico licet apparenter, et similitudinarie videatur eadem, quia versatur circa idem objectum materiale, et secundum easdem species coordinatas, et videtur sibi firmiter adhærere sicut antea licet ex intrinseca ratione motivi hæreticus firmus non sit in theologia.

VIII. Respondemus ergo amisso habitu fidei in hæretico non amittitur per illam infidelitatem theologia formaliter, et immediate, quia infidelitas immediate non opponitur theologiæ, sed fidei: excluditur autem causaliter, et mediate, quia remotis principiiis removetur scientia, quæ ab illis dependet, et generatur habitus theologiæ opinativus, vel erroneus qui formaliter excludit

theologiam veram. Cum autem restituitur fides in hæretico non restituitur theologia immediate, et formaliter sed causaliter, vel radicaliter, restituitis enim principiiis certis, potest rursum elicere assensus certos, et infallibiles circa conclusiones, et tunc generatur de novo vera theologia. Hoc autem facillime fit, et quasi insensibiliter, quia licet fides tollatur, aut restituatur hæretico, manent tamen eodem modo dispositæ, et ordinatæ species in memoria, in quarum ordinatione est tota difficultas acquirendi scientias. Unde illa ordinatione posita, seu non amissa, facile acquiritur scientia quantum ad id quod est luminis, et certitudinis ex principiiis deductæ.

IX. Ad secundum fundamentum latius dicemus infra ostendendo quod theologia sit scientia naturalis, acquisita formaliter, licet radicaliter et virtualiter supernaturalis sit, quatenus resolvit in principia supernaturaliter credita, licet modo naturali, et acquisito per discursum, et sic ejus ratio formalis non est aliquid pure naturale, sed radicaliter supernaturale, seu virtualiter revelatum, quod modo naturali per discursum deducitur. Unde non requiritur auxilium supernaturale ad eliciendum formaliter actum theologiæ quia naturalis assensus est, sed præsuppositive requiritur auxilium supernaturale, quia præsupponit actum fidei ad quem requiritur auxilium supernaturale, et ita ad theologiam non pertinet formaliter attingere articulos fidei, sed præsupponere sicut scientiæ præsupponunt habitum principiorum.

X. Ad confirmationem respondetur, quod habitus principiorum causat habitum scientiæ non per se solum, sed mediante discursu ad quem principaliter concurrunt intellectus, deducendo tamen illum ex principiiis (ipse enim habitus principiorum

discursivus non est.) Et hoc modo non repugnat, quod habitus fidei concurrat ad habitum naturalem producendum non quidem se solo, sed mediante discursu, seu revelatione virtuali, quæ ex his, quæ in fide formaliter revelantur, deducitur; et sic in eo participative invenitur fides quatenus præbet principia ad discurrendum, sed discursus ipse, et assensus inde deductus naturalis est.

XI. Ad tertium fundamentum dicemus etiam infra tractando de subalternatione theologiæ ad scientiam beatam. Interim dicimus, quod in scientia subalternata naturali licet sufficiat præsupponere principia scientiæ subalternantis, ut credita, tamen saltem debet certo cognoscere dari talem scientiam subalternantem, et quod principia hæc quæ præsupponit illius scientiæ sunt licet nondum sciat illa probare, et resolvere. Hoc autem non potest theologia nostra certo cognoscere nisi per fidem supernaturalem, quia quod ista principia, quæ supponit, et credit sint a Deo dicta, et consequenter ab eo cognita evidenter, et a beatis qui Deum vident; non potest certo haberi, nisi pur fidem supernaturalem et sic non sufficit quæcumque fides, sed illa, quæ præsupponit certo talia principia pertinere ad scientiam Dei et beatorum.

ARTICULUS III.

Utrum theologia sit proprie scientia.

I. Procedit difficultas tam de theologia nostra viatorum, quæ ex principiiis fidei deducit conclusiones, quam de theologia, quæ est in patria, quæ deducit suas conclusiones ex his, quæ clare videt in Deo. Nam circa primam theologiam de-

est evidentia, quæ requiritur ad scientiam, et si forte innitatur fidei acquisitæ etiam deerit certitudo. In theologia autem patriæ deest discursus quia eodem actu videtur Deus et res in Deo.

II. Propter hæc derivatæ sunt duæ principales sententiæ circa hanc difficultatem. Nam quidam tenent theologiam non esse proprie scientiam præsertim in nobis viatoribus. Ita Vazentinus hic q. 1, puncto III; Vazquez, disp. IV; Arrubal, disp. II, c. VI; et Vasquez etiam negat theologiam beatorum esse scientiam propter defectum discursus. Molina, etiam in hac quæstione articulo II disp. I, concl. II. licet theologiam dicat esse scientiam, eo tamen modo dicit esse quo fides, scilicet, quia est cognitio certa. Alia sententia tenet esse vere, et proprie scientiam. Hanc sequuntur communiter Thomistæ ad hanc primam partem, qu. I, artic. II, ubi videri potest Cajetanus, Bagnes, Zumel, Gonzales, disp. I, Navarrete, contr. IV, Cano, XII de locis, cap. I.

III. Supponimus theologiam prout in nobis non esse evidentem, licet sit certa. Cujus ratio est, quia pro hoc statu theologia non resolvit in principia evidentia, sed solum certa scilicet in veritates creditas per fidem; evidentia autem scientiæ sumitur ex evidentia principiorum, in quæ resolvit. Neque obstat, quod in theologia datur evidentia de bonitate consequentiæ, et discursus, vel quod etiam reducit conclusiones suas in illud principium: Quidquid Deus dicit est verum, quod utique est principium evidens. Nam primum non sufficit ad rationem scientiæ si quidem non est evidentia veritatis, sed bonitatis consequentiæ, et formæ arguendi, hæc autem etiam potest inveniri in materia probabili, et opinativa. Secundum autem etiam non sufficit, quia theologia non resolvit